

Hadde Julius Cæsar epilepsi?

Michael 2018; 15: Supplement 22, 114–5.

Gaius Julius Cæsar (100 f.Kr- 44 f.Kr) kan mot slutten av sitt liv ha hatt hodepine og epilepsi på grunn av en ekspansiv prosess i hjernen. Muligens gikk han ubevæpnet i møte med sine mordere fordi han søkte døden på grunn av en neurologisk sykdom og plagene de forårsaket.

Da han var 40 år gammel ble Cæsar valgt til konsul og dro kort etter på et åtte års langt erobringstokt nord for alpene. To ganger satte han over den engelske kanal, to ganger over Rhinen, men klarte ikke holde disse områdene. Han fikk etter hvert mektige og misunnelige fiender i Roma og i år 49 f. Kr, krysset han grenseelven Rubicon med en hær og gikk mot Roma. Med dette var den romerske borgerkrig begynt, et fem år langt mareritt med tolv større slag i alle kjente verdensdeler. For å gjøre historien kort, Cæsar vinner slag etter slag. I år 44 er hans motstandere knust på slagmarken, samme år blir han imidlertid stukket ned i en sammensvergelse i senatet.

Suetonius (69–122 e. Kr.) skriver at Cæsar hadde god helse, men led av anfallsvis bevissthetstap og at han fikk fallesyke to ganger under felttog (1). Plutarch skriver omkring 120 e. Kr. at Cæsar hadde god helse og lys hud, men led av hodepine og fikk anfall av bevissthetstap og omtaler to anfall som opptrådte under borgerkrigen (2). Appianus av Alexandria (95–165 e.Kr) omtaler også Cæsars «konvulsjoner» (3). Det finnes en samtidig byste av Cæsar, «Tusculumhodet», fra 46 f. Kr. Cæsar synes å ha en ekspansjon over venstre parietofrontalregion (fig. 1). Bysten kan ha portrettlikhet. Meningeomer kan destruere skallevev og gi ytre deformiteter. Dette ville kunne være en forklaring både på den påfallende hodeformen i «Tusculumbysten», på hodepinen og på bevissthetstap og konvulsjoner. Det må også ha gjort svært vondt.

*Figur 1. Tusculumbysten av Julius Cæsar.
Kilde: Wikimedia Commons.*

Cæsar skal ha blitt advart om senatssammensvergelsen. Likevel sendte han bort sin vaktstyrke og gikk alene til møtet. Det har vært spekulert rundt at Cæsar var så syk at han oppsøkte døden. «Han hadde oppnådd alt, nå ville han bli udødelig» (4).

Litteratur

1. Gaius Suetonius Tranquillus. De vitæ Caesarum, Ch. 45, ca 110 e. Kr. http://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Suetonius/12Caesars/Julius*.html#ref42
2. Plutarch. Parallel lives. The life of Julius Caesar, Ch. 17, 2, http://penelope.uchicago.edu/Thayer/e/roman/texts/plutarch/lives/caesar*.html
3. Appianus Historia Romana Book 2, Civil Wars Ch. 110, 1. http://penelope.uchicago.edu/Thayer/e/roman/texts/appian/civil_wars/2*.html
4. Hodder HF. Caveat Caesar. Harvard Magazine 2003. <https://harvardmagazine.com/2003/09/caveat-caesar.html>

*Nils Olav Aanonsen
Avdeling for nevrohabilitering
Oslo universitetssykehus
NILAAN@ous-hf.no*